

Messadi en connex cun la lescha davart la dismessa da rumians

Preziau president dil parlament communal
Stimadas parlamentarias, stimai parlamentararis

Grazia alla gronda sensibilitad dalla populaziun, infrastructures tecnicas modernas e ciclus da materias che vegnan adina pli savens serrai dispona la Svizra d'ina gestiun da rumians che funcziuna bein. La gestiun da rumians dil mintgadi sin il territori communal ei tenor la Lescha cantunala davart la protecziun digl ambient art. 35-39 in'incumbensa communal. La vischnaunca ei obligada da procurar per la rimnada, il recicladi e la dismessa da rumians a moda adattada agl ambient ed aschi ecologica sco pusseivel. Alla vischnaunca Ilanz/Glion manca per il mument ina basa legala che reglescha quei camp d'incumbensas. Quella duei vegnir creada cun agid d'ina lescha e d'ina ordinaziun corrispudenta.

Situaziun da partenza

Per che las vischnauncas sappien exequir lur survetschs en connex cun la dismessa da rumien, ston ellas finanziar ils cuosts che resultan cun agid d'entradas da taxas. En art. 32a dalla Lescha federala davart la protecziun digl ambient han ins gia fixau igl onn 1997 che la calculaziun da quellas taxas stoppi corrispunder al principi dil caschunader; tgi che caschuna cuosts sto pia era suprender quels. Igl onn 2016 ei plinavon l'Ordinaziun davart la prevenziun e la dismessa da rumien (OPAR) entrada en vigur. L'ordinaziun accentuescha ina dismessa dil rumien a moda adattada agl ambient sco era ciclus da materias che vegnan serrai pli savens. Quei procura per novas sfidas era per la vischnaunca, cunquei ch'ella sto porscher survetschs supplementars per las habitontas ed ils habitonts, oravontut el sector dallas rimnadas specialas, per exempel da rumien verd.

La media dils cuosts nets per la gestiun da rumians communal importa rodund CHF 180'000 ad onn. Tochen ussa han ins cuvretg quels cuosts cun las taglias ordinarias. Per ademplir las prescripziuns dil dretg federal che pretenda ina finanziaziun davart dils caschunaders ein las basas legalas ed in model da taxas da relaschar. La lescha proponida fuorma il medem mument ina basa legala per il model da taxas dalla Regiun Surselva che ha muncau tochen oz.

Explicaziuns da singulas disposiziuns

Art. 2

Certas incumbensas el sector dalla gestiun da rumians ein dapi decennis delegadas alla Regiun Surselva. Cun l'entrada en vigur dalla nova regiun per igl 1. da schaner 2016 han ins transformau las incumbensas ed ils survetschs delegai en cunvegns da prestaziun. La cunvegna da prestaziun davart la gestiun dils rumians ha la suprastanza communal approbau ils 10 da settember 2015. Ella reglescha la collaboraziun dalla vischnaunca e la regiun. La Regiun Surselva rimna, pren encunter, recyclescha e dismetta rumians dil mintgadi, rumians da menaschi, rumians da construcziun e rumians specials. Per finanziar quellas incumbensas incassescha la regiun per l'ina ina taxa da basa dils proprietaris d'immobiglias e per l'otra ina taxa d'emballadi per certs rumians dils caschunaders. En quei connex valan las basas legalas menziunadas en art. 2 (mira <http://www.regiun-surselva.ch/de/entsorgung/reglemente/>).

Art. 9

La rimnada e la dismessa da rumians ha la vischnaunca delegau alla regiun. Alla vischnaunca restan la planisaziun, la construcziun ed il manteniment dils posts da rimnada. Plinavon surpren la vischnaunca certas incumbensas dallas rimnadas specialas delegadas alla regiun.

Art. 10

Entras la nova ordinaziun davart la prevenziun e la dismessa da rumien ein las pretensiuns enviers la dismessa da rumien dil mintgadi vegnidas pli grondas. Quei vala denter auter era per la dismessa ed il recicladi adattaus agl ambient da rumien verd – ina nova incumbensa per la vischnaunca.

Art. 18

Al. 1: La dismessa da rumien dil mintgadi sto tenor art. 32a al. 1 dalla Lescha federala davart la protecziun digl ambient vegnir finanziada cun taxas da rumien che cuvieran ils cuosts e che vegnan surpridas dils caschunaders. In'otra finanziaziun ei sulettamein pusseivla, sche taxas che cuvieran ils cuosts e che vegnan surpridas dils caschunaders pericliteschan la dismessa ecologica dils rumians. La finanziaziun cun in model da taxas che secumpona d'ina taxa dependenta e d'ina taxa independenta dalla quantitat ei secumprovada ell'entira Svizra e s'establida dapi decennis en Surselva cun la gestiun da rumians regiunala.

Al. 2: Il quen da rumians communal cumpeglia ils cuosts per dismetter ils rumians da mintgadi che vegnan cuvretgs cun las taxas per la dismessa da rumien. Ei setracta dils cuosts per la dismessa, la construcziun, il menaschi ed il manteniment da posts da rimnada da rumians sco era per l'administraziun e l'informaziun dalla populaziun. Ils cuosts per dismetter auters rumians, p.ex. dil manteniment da vias, vegnan cheu buca risguardai.

Art. 19

Las entradas dalla taxa da basa duein en emprema lingia cuvierer ils cuosts fixes ed ils cuosts per dismetter rumians rimnai separadamein, per ils quals ei vegn buc incassau ina taxa tenor quantitat (p.ex. pupi). Per ch'il sistem resti sempels, vul ins surprender per la taxa da basa la basa da calculaziun dalla regiun. In agen sistem muntass cuosts d'administraziun massivamein pli aults. La taxa da basa vegn incassada independentamein dalla quantitat e dil tip da rumien sco era dil fatg con savens ch'ei vegn fatg diever dils survetschs.

Abs. 1: La valur d'assicuranza d'edificis minimala munta tenor l'Ordinaziun davart la gestiun da rumians regiunala actualmein a CHF 170'000.

Abs. 3: Ils cuosts per metter a disposiziun l'infrastructura ed il menaschi ein da pagar era sch'ei vegn el cass singul buca – ni mo punctualmein ni temporarmein – fatg diever dils survetschs.

Art. 20

La taxa tenor quantitat vegn per regla incassada per cuvierer ils cuosts da dismessa variabels d'in cert tip da rumien.

Al. 4: Per la dismessa da rufid bloccont che la vischnaunca organisescha actualmein mo singuls dis duei era vinavon buca vegnir incassau ina taxa da furniziuns directas. Quei sto vegnir reglau ell'ordinaziun. Ina taxa da furniziuns directas fuss giustificada, sch'ei vegness endrizzau in post da dismessa permanent.

Art. 23

La lescha reglescha il rom da taxas che vegn realisaus ell'ordinaziun cun la tariffa da taxas e ch'ei d'adattar regularmein allas cundiziuns semidadas enteifer il rom da taxas.

Actualmein incassescha la Regiun Surselva ina taxa da basa da 0.17 promils dalla valur d'assicuranza digl edifeci (tochen igl onn 2012 0.18 promils). Ensemen cun las taxas independentas dalla prestaziun cuviera quei ils cuosts per il menaschi dalla gestiun da rumians regiunala.

Per cuvierer ils cuosts nets dalla vischnaunca el sector dalla gestiun da rumians (conto 7301) ei actualmein ina taxa da basa da 0.10 promils necessaria. Quei generescha entradas da rodund CHF 170'000. Ils davos onns (2016-2018) han ils cuosts nets importau en media CHF 179'000. Aschia muntass la taxa da basa (regiun e vischnaunca) a totalmein 0.27 promils.

Art. 24–26

Quellas disposiziuns corrispundan a quellas dalla Regiun Surselva.

Art. 27

Quei ei la basa legala per surdar incumbensas el sector dalla dismessa da rumians alla Regiun Surselva.

Tochen ussa ha la Regiun Surselva tschentau quen per la taxa da basa. Egl avegnir duei la vischnaunca surprender quella incumbensa. Per igl incasso entras la vischnaunca indemnisescha la regiun la vischnaunca cun 2 pertschien dallas taxas da basa dalla regiun.

Art. 29–33

En consequenza dalla midada digl incasso dalla regiun alla vischnaunca ei la vischnaunca egl avegnir era responsabla per protestas e reclamaziuns. Tenor informaziuns dalla Regiun Surselva ha ei dau neginas reclamaziuns, sulettamein enqual sclariment per telefon ils davos onns.

Art. 34

Igl ei previu da metter en vigur la lescha e l'ordinaziun per igl 1. da schaner 2020.

Proposta

Sin fundament dallas explicaziuns precedentas fa la suprastanza communal las suandontas propostas per mauns dil parlament communal:

- d'entrar ella proposta;
- d'approbar la lescha davart la dismessa da rumians dalla vischnaunca Ilanz/Glion.